

Ekonomika

Pēc PSRS sabrukuma līdzīgi kā citās Padomju Savienības republikās arī Gruzijā pasliktinājās ekonomiskā situācija. Valstī bija augsta inflācija un liels budžeta deficīts, ko veicināja izvairīšanās no nodokļu maksāšanas. 1996. gadā Gruzijas budžeta deficīts pieauga līdz 6,2%. 1998. gadā starptautisko institūciju aizdotie finanšu līdzekļi Gruzijai sasniedza 182,8 miljonus larus.

Ekonomisko attīstību kavēja konflikts ar separātiskajiem režīmiem Abhāzijā un Dienvidosetijā, dažādu grupējumu pretošanās reformām pret korupciju, kā arī 1997. gada Āzijas finanšu krīze. Prezidenta Ševarnadzes laikā tika īstenotas vairākas tirgus ekonomikas pamatreformas: liberalizēja cenas un tirdzniecību, ieviesa stabilu valsts valūtu (lari) un samazināja valsts pārvaldi.

1990 gadu beigās tika privatizēti ap 10 000 mazo uzņēmumu. Vidējo un lielo uzņēmumu privatizācija noritēja lēnāk. Daļu no šiem uzņēmumiem, skaitā ap 1000, pārveidoja par akciju sabiedrībām. Valsts uzņēmumu privatizācija paātrinājās pēc tam, kad pieņēma uzņēmējdarbības likumu un noteikumus par valsts īpašumu privatizāciju.

Liela finansiālo palīdzību Gruzijai ir sniegusi ASV.

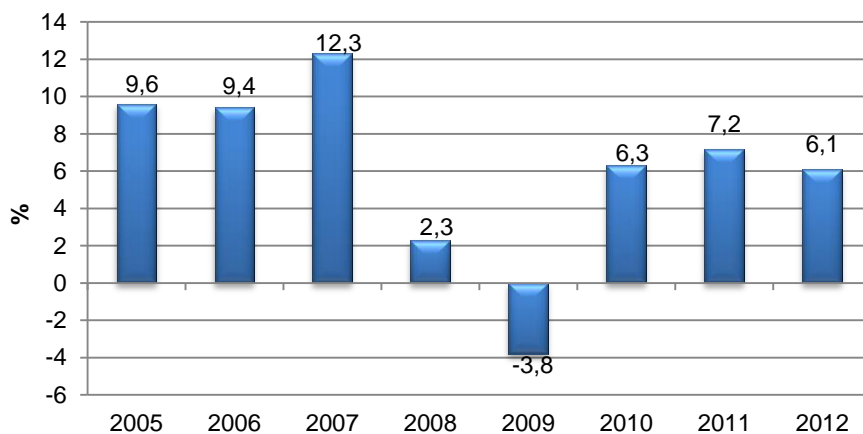
Pašreizējā valdība ir vienkāršojusi nodokļu likumu, uzlabojusi nodokļu administrēšanu un iekasēšanu, kā arī īstenojusi pasākumus, lai mazinātu korupciju.

Gruzijas ekonomika sevišķi strauji attīstījās no 2005. gada līdz 2007. gadam, kad IKP pieaugums sasniedza 12,3%. Šo attīstību veicināja ārvalstu investīcijas un valdības izdevumu samazināšana. Šajos gados strauji pieauga arī patēriņu cenas, 2008. gadā sasniedzot 10%.

Ekonomisko rosību pārtrauca Gruzijas konflikts ar Krieviju 2008. gadā un globālā finanšu krīze. 2008. gadā IKP pieauga par 2,3%, bet 2009. gadā saruka par 3,8%. Arī patēriņa preču cenas samazinājās un 2009. gada vidējā inflācija bija tikai 1,7%.

Ekonomiskā situācija 2011. un 2012. gadā uzlabojās, IKP pieaugumam pat pārsniedzot 7,0%.

IKP izmaiņas, %

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Iekšzemes kopproduktā 2012. gadā 17,2% veido rūpniecība, 11,2% - valsts pārvalde, 10% - transports, 8,4% - lauksaimniecība un 7,3% - celtniecība.

Ir augsts bezdarbs. 2012. gadā bezdarba līmenis sasniedza 15%, kas gan salīdzinot ar 2011. gadu, samazinājies par 0,7%.

Pēc Padomju Savienības sabrukuma Gruzijas lauksaimniecība samērā ātri atkopās, jo Gruzijā kolektivizācija bija notikusi mazākos apmēros nekā citviet PSRS. Galvenais kultūraugs ir tēja, audzē arī citrusaugus, vīnogas, kviešus, miežus, tabaku un dārzeņus.

Ir bagāta ar derīgiem izrakteņiem, zemes dzīlēs sastopami 27 rūdu veidi. Lielākās ir mangāna, akmeņogļu, vara un naftas atradnes. Valsts ir bagāta ar dolomītiem, kaļķakmeni, ģipsi, bentonītu un mālu, ko izmanto cementa, ķieģeļu ražošanā u.c. Ir daudz saldūdens un minerālūdens avoti.

Galvenās rūpniecības nozares ir kalnrūpniecība (vara un mangāna ieguve), pārtikas rūpniecība (tējas, vīns, konjaks, tabakas izstrādājumi, ēteriskās eļļas, dārzeņu un augļu konservi, minerālūdens un rieksti), vieglā rūpniecība (zīda, vilnas, kokvilnas apģērbu ražošana, apavu ražošana), mašīnbūve (automašīnu, elektroviļcienu un darba galdu ražošana), aviācijas rūpniecība, melnā un krāsainā metalurģija, ķīmiskā rūpniecība (slāpekļa mēslojumu, ķīmisko šķiedru, krāsu un sadzīves ķīmijas ražošana).

Gruzija ievieš gandrīz visu vietējam patēriņam nepieciešamo dabas gāzi un naftas produktus. Valstij ir ievērojams hidroenerģijas potenciāls. Hidroelektrostacijas dod apmēram 80% no valstī saražotās elektroenerģijas. Lielākās hidroelektrostacijas ir Tbilisi HES un tās, kuras atrodas uz Inguri, Rioni, Hrami un Abaša upēm. Gruzija ir modernizējusi hidroenerģijas ražotnes un palielinājusi dabas gāzes importu no Azerbaidžānas, bet samazinājusi no Krievijas. Tas bija nepieciešams, lai novērstu pastāvīgus enerģijas un gāzes piegādes traucējumus.

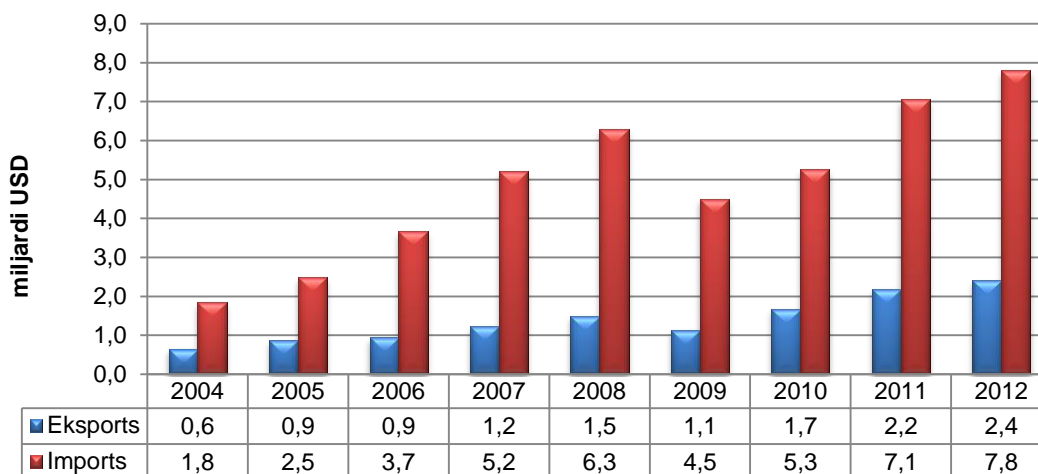
Pēdējā laikā īpaši attīstās tūrisms, cita starpā atpūta kalnos un pie jūras. Gruzijā ir vairāk kā 100 kūrorti, populārākie ir Melnās jūras kūrorti - Batumi un Kobuleti, kalnu kūrorti Bahmaro, Bakuriani un Šovi, minerālūdens kūrorti Baržomi un Sairme, kā arī kalnu slēpošanas kūrorts Gudauri.

Ir 4 lidostas, divas no tām, Tbilisi un Batumi, ir starptautiskas. Lielākās Gruzijas jūras ostas ir Batumi un Poti.

Preču ārējā tirdzniecība

Preču ārējās tirdzniecības apgrozījums 2012. gadā sasniedza 10,2 miljardus USD, no tā preču eksports veidoja 2,4 miljardus USD (+8,6% salīdzinājumā ar 2011. gadu), bet imports – 7,8 miljardu USD (+11,1%). Ārējās preču tirdzniecības saldo ir negatīvs un 2012. gadā sasniedza - 5,5 miljardus USD.

Preču eksporta – importa dinamika, miljardi USD

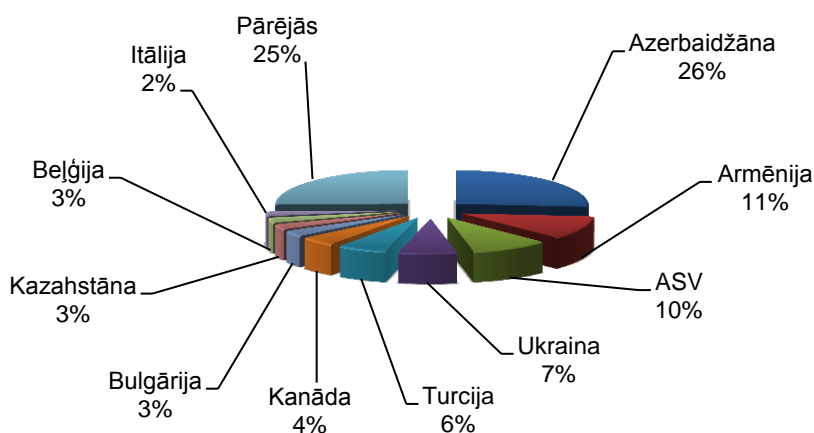
Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Pusi no eksporta - 52% veido tirdzniecība ar NVS valstīm. Ar ES valstīm preču eksports sasniedz 15%.

Galvenie eksporta produkti ir automašīnas (24,7% no kopējā preču eksporta 2012. gadā), dzelzs sakausējumi (11%), minerālmēsli (5,8%), rieksti (3,5%), dzelzs atkritumi un lūžņi (3,5%), neapstrādāts zelts un zelta pārstrādes starpprodukti (3,7%), spirtotie dzērieni (3,4%), vīns un svaigas vīnogas (2,7%), vara rūda un tās koncentrāts (2,3%), metāla restes un stieņi (2,1%).

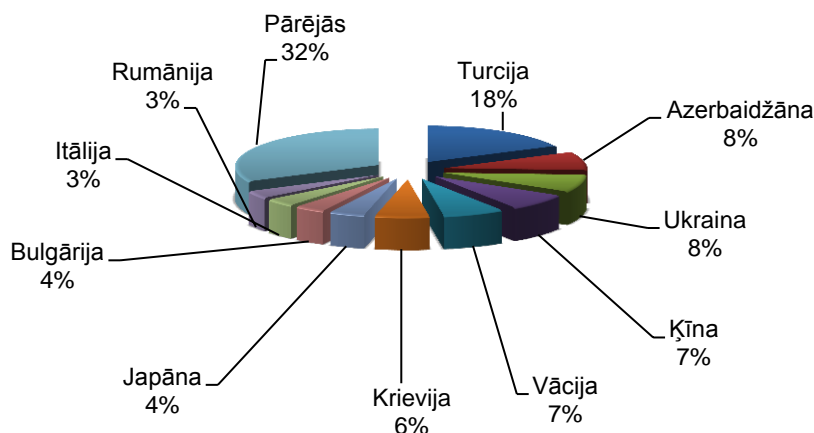
Galvenie importa produkti ir nafta un naftas eļļas (12,1% no kopējā preču importa 2012. gadā), automašīnas (8,5%), naftas gāzes un citas gāzes (3,2%), medikamenti (3%), kvieši (3,1%), dažādas komunikācijas ierīces (1,5%), iekārtas un to detaļas (1,3%), cukurs (1,1%), cigaretes (1%).

Galvenie eksporta partneri 2012. gadā

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Galvenie importa partneri 2012. gadā

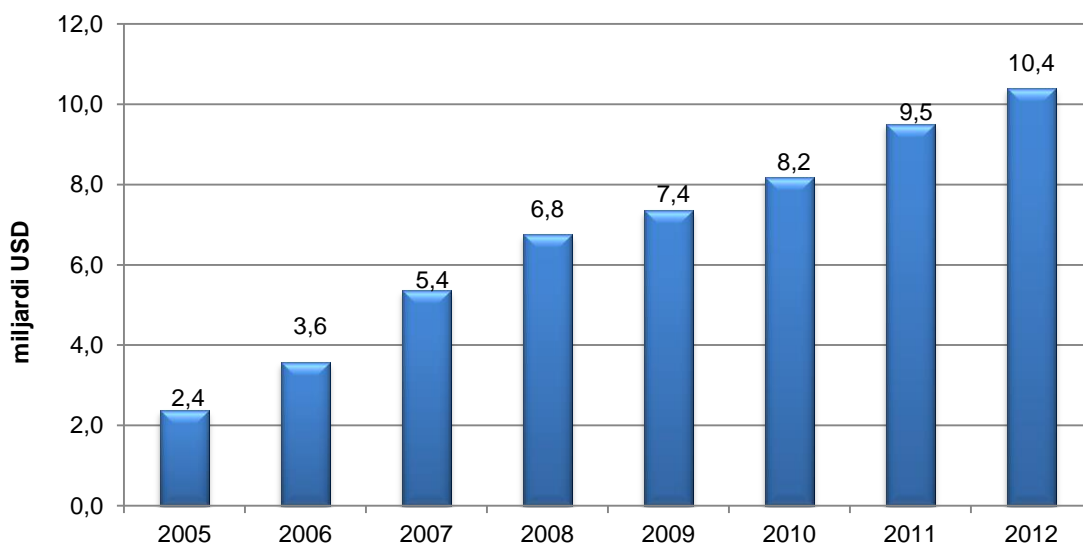

Avots: National Statistics Office of Georgia, <http://www.geostat.ge/index.php?action=0&lang=eng>

Investīcijas

2012. gada beigās uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas Gruzijā sasniedza 10,4 miljardus USD, pieaugot par 9% salīdzinājumā ar 2011. gada beigām.

Ārvalstu uzkrātās tiešās investīcijas Gruzijā, miljardi USD

Avots: National Bank of Georgia, <http://www.nbg.gov.ge>

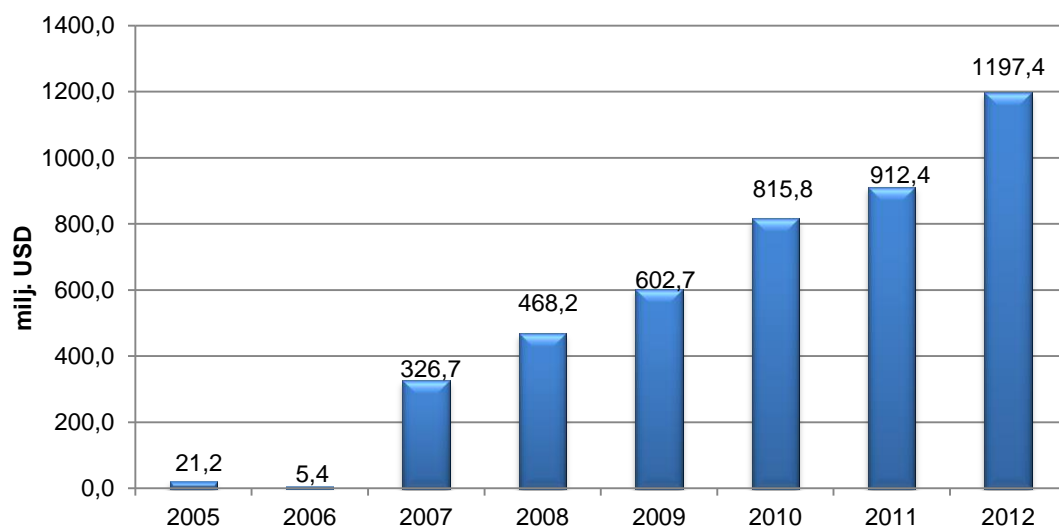
Visvairāk investīciju ir no ES valstīm (48,2% no visām ārvalstu uzkrātajām tiešajām investīcijām Gruzijā 2012.gadā), NVS valstīm – 10%. Valstu dalījumā: visvairāk investīcijas ienākušas no Vācijas (15,2%), Lielbritānijas – 10,3%, Turcijas – 8,9% un Azerbaidžānas – 6,5%.

Investīcijas visvairāk veiktas enerģētikas jomā (20% no visām ārvalstu uzkrātajām tiešajām investīcijām Gruzijā 2012.gadā), ražošanā (18,4%) un finanšu sfērā (17,8%).

Valsts prioritāte ir Baku-Tbilisi-Džežhanas naftas cauruļvada, Baku-Tbilisi-Erzuruma gāzesvada un dzelzceļa Kars-Ahalkalaki būvniecība. Šie infrastruktūras objekti palielinātu Gruzijas nozīmi preču tranzītā starp Āziju un Eiropu.

2012. gada beigās Gruzijas uzkrātās tiešās investīcijas ārvalstīs sasniedza 1,2 miljardus USD, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 31%.

Gruzijas uzkrātās tiešās investīcijas ārvalstīs, milj. USD

Avots: National Bank of Georgia, <http://www.nbg.gov.ge>